

Notranjec

GLASILO

„POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA ZA NOTRANJSKO.“

Št. 6.

V Postojni, 10. marca 1905.

Leto I.

Pomanjkanje vode na Notranjskem.

Preteklo poletje je bila velika suša, pokazala se je pa to zimo še večja. Mnogi kraji na Notranjskem so bili sploh brez vsake vode; studenci, kjer se slučajno nahajajo, so usahnili, snega ni bilo, da bi se ga tajalo, zato ni preostajalo drugega, kakor sod na voz, in dan za dnevom voziti vodo iz daljnih krajev. Kaj to pomeni v časih, ko burja razsaja, vé vsak Notranjec; pravo mučeništvo znači ta vožnja za ljudi in živino.

Napravilo se je res nekaj vodovodov in kapnic, za kar so dotični gotovo hvaležni; velika večina Notranjske je kljub temu še brez vode, akoravno pravo kraško ozemlje, kateremu Notranjska pripada, zato govori, da je tukaj pomoč ne le skrajno potrebna, temveč tudi nujna.

Opozarjamo posebno na vso Pivko, na vasi Cirkniške in Raške občine, na Košansko dolino, na več krajev Senožškega, Postojnskega, Vipavskega in ostalih sodnih okrajev, kjer je pomanjkanje vode povsod veliko. Posebna skupina vasi brez vode je Pivka. Če izvezemo nekaj vasi, katere imajo bodisi potom studencev (Gradec, Selce in Bač) ali potom kapnice (Juršiče) za silo nekoliko vode, so vse ostale vasi, od Šembij in Koritnic pa do Postojne brez nje.

Kakor smo poizvedeli, se zgradi v kratkem en vodovod za vasi Slavina, Koče in Žeje, in drugi za vas Petelinje, s tem bo pa le malemu delu Pivke pomagano, ker drugod ni takih studencev, da bi se dal vodovod uspešno napraviti. Knežak ima n. pr. vodovod, ali kaj pomaga, ko presahne ravno takrat, ko se vode najbolj potrebuje, to je v suši. S takimi studenci ni dosti pomagano, in namen ni dosežen s takimi vodovodi. Na vodnjake v kraškem svetu sploh misliti ni, to so pokazale skušnje z vodnjakom v Matenjivasi; tudi v Trnju in v Zagorju so iskali vodo, toda zaman.

Kapnice imajo sicer, če so dobro urejene in dobro izvršene, dobro pitno vodo, nedostatek je le ta, da pride njihova naprava za velike vasi prav draga, kar se je pokazalo v Juršičah; tudi ne dajo kapnice take varnosti

proti ognju, kakor je potrebno. Po našem mnenju se bo moralo gledati na to, da se napravi za vso Pivko skupen vodovod. Za tak vodovod bi prišla v poštev le voda iz Stran in Korotanšica pod Orehkom. Vsled velike oddaljenosti iz Stran do Št. Petra (nad 18 km) bo menda bolj kazalo misliti le na Korotanšico. Seveda, ako bi se nameravalo ob enem delati skupni vodovod tudi za vasi hrenoviške občine, bi vsekako bolj kazalo jemati vodo iz Stran in sicer že zato, ker so stranski izvirki v taki visočini, da bi bilo mogoče vodo napeljati v vse vasi hrenoviške, slavinske in šentpeterske občine, dočim bi bilo treba Korotanšico umetno dvigati na pripravno visočino v poseben rezervar, od koder bi se potem po vsi Pivki po ceveh raztekala. Ker se bo, kakor smo že zgoraj omenjali, v kratkem gradil slavinski in petelinjski vodovod, bi bilo vsekako umestno, da se pri zgradbi istih že sedaj ozira na morebitni glavni pivški vodovod ter omenjena vodovoda tako gradi, da bo vedno mogoče ista priklopiti k glavnemu vodovodu. Skušnja namreč uči, da se povsod tam, kjer so vodovodi trikrat toliko vode porabi, kakor sicer in se je bati, da pri večji suši slavinski in petelinjski izvirki ne bodo zadostovali. Sprožili smo to za Pivko vелеvažno vprašanje zaradi tega, da bi se prebivalstvo te zadeve oprijelo in skupno delovalo v dosegu vsem enako koristnega namena. Prizadete občine naj se zjedinijo na skupno postopanje, uspeh gotovo ne izostane.

Politične vesti.

Slovenska zmaga v Teharjih. Okolica nemškutarskega mesteca Celja je popolnoma slovenska. Nemci pa bi radi ponemčili tudi njo in osvojili kmetske občine. Pred tremi leti se jim je to posrečilo v Teharjih, kjer so z jednim glasom večine zmagali pri občinskih volitvah v III. razredu, ki odločuje. Prisilili so slovenske uslužbenke-delavce železarne v Štoreh, ki volijo v Teharjih, da so do zadnjega volili zanje. Dne 25. svečana t. l. pa smo Slovenci zopet osvojili Teharje. Pred volitvami so tisti Nemci, ki so skoz tri leta slavili svoje

„nemške“ Teharje, začeli govoriti, da so sami tudi Slovenci, samo Nemcem da so prijazni. Resnica je tudi, da so vsi ti nemškutarji rojeni Slovenci, a z nami ne čutijo. K Nemcem hodijo kupovat, v nemške denarne zavode se zatekajo, otroke pošiljajo v nemške šole, kjer se nauče zaničevati slovenski jezik, ki ga kmalu več nočejo poznati. Nemci so svojem zapeljancem ustanovili celo list, ki izhaja v popačeni slovenščini, zloglasnega „Štajerca“, s katerim hočejo premotiti slovenske kmete. Zmaga v Teharjih kaže, da Slovenci volku v ovčji koži niso zaupali. Iskreno se veselimo rojakov na Štajerskem.

Državni zbor. K rekrutnemu zakonu je govoril tudi slovenski klerikalni posl. Pogačnik. Razjasnil je naše pritožbe proti vojaštvu, naštel jih je prav mnogo, vendar je glasoval za zakon. Navadno izražajo stranke svojo nezadovoljnost s tem, da glasujejo proti. Poslanec Pogačnik je povedal lepe misli, to radi priznamo, ker smo nepristranski in se veselimo vselej, če na Dunaju kateri Slovenec kaj dela, pa naj bo že te ali one stranke (celo odgovornega urednika „Domoljuba“ dr. Žitnika, ki sebe tako rad hvali, bi radi pohvalili, ko bi ga le mogli za kaj). Klerikalni poslanci so glasovali drugače, kot so govorili. — Sedaj se peča poslanska zbornica z obrtno novelo, t. j. z novim zakonom, ki naj spopolni naš obrtni zakon. Ako bo zbornica novelo vsprejela, bomo seveda o njej še poročali, ker je tudi za naše obrtnike zelo važna. Uvedle se bodo n. pr. za vajence skušnje. Kdor hoče postati danes obrtnik, je moral biti najmanj po dve leti v svoji

obrti vajenec in pomočnik. K temu bo prišla, ako se novela vsprejme, vajenska skušnja, čez par let pa obeta vlada predlagati tudi, da se uvedejo skušnje za mojstre. S tem se hoče doseči, da bodo obrtniki samo taki ljudje, ki svojo obrt dobro znajo. Omenimo le še, da se bo po obrtni noveli kupčija s pivom v steklenicah štela med obrti, ki jim bo treba koncesije. — V tiskovnem odseku se pripravlja nov tiskovni zakon, ki bo med drugim določal, da ne bodo več smeli biti poslanci tedaj, ko zboruje državni, ozir. deželni zbor, ko se jih namreč ne more sodnijsko prijeti in zato tako prosto zabavljajo — odgovorni uredniki. Ako Notranjci do takrat dr. Žitnika odrešijo poslanskega bremena, bo še lahko zabavljajal po „Domoljubu“, seveda malo bolj oprezno, da se ne opeče pred sodnijo.

Ogri. Ministrska kriza traja dalje. Državni zbor ne zboruje, ker manjka vlade. Cesar vsprejema dan za dnevom madjarske politike, vendar še ni našel izhoda. Večina v ogrski zbornici, ki jo vodijo Košut, grof Appony, baron Banffy, grof Andrassy, zahteva v vojaških in gospodarskih vprašanjih stvari, ki jih cesar ne dovoli. Cesar je vsprejel tudi Hrvata Tomašića, ki vodi skupino 40 Hrvatov, ki jih izvoli deželni zbor hrvatski v ogrski državni zbor. Ker je večina v hrvatskem „saboru“ madjaronska in je izvolila tudi 40 Madjarov v državni zbor, ni upati, da bi se ti ljudje zavzeli za hrvatske narodne zahteve, čeravno je v tem trenutku čas, da Hrvati dosežejo prav vse tiste narodne pridobitve kot Ogri. Hrvatska namreč ni odvisna od

Listek.

Loterija.

Ni je stvari, ki bi se tako priljubila ljudem, zlasti ženskam, kakor je loterija. Začela se je tekom šestnajstega stoletja v italijanskem mestu Genovi. Tu so se vsako leto dvakrat vršile volitve. Izmed 90 plemenitaških rodbin so vsakokrat volili za voditelje po pet mož. Napisali so pred volitvijo na listke imena vseh 90 rodbin in jih vrgli v malo posodico. Dobro zmešane listke so nato žrebali, t. j. potegnili to zaporedoma pet listkov iz posodice. Vsakokrat se je zaklicalo ime izvoljenega plemenitaša.

Genovčani so začeli pri tej priložnosti staviti med seboj, kateri plemenitaši bodo izvoljeni. Najnavadnejša stava je bila „estratto“, t. j. stavili so na jedno ime. Ščasoma so stavili tudi na 2 in 3 imena (ambe in terne), najdrznejši celo kvaterne in kvinterne. Občinski svetovalec Gentile je to prvotno stavo izpremenil in upeljal mesto imen 90 števil. Spustil se je z vsakim v stavo, ker je vedel, da je on gotovo na dobičku.

V Avstriji se je otvorila prva loterija na Dunaju. Dne 21. oktobra 1752 so prvič igrali. Ker je bil neki čevljar tako srečen, da je zadel terno in dobil 600 cekinov, je vzbudila loterija obilo zanimanja in kmalu je dobila

sestre po drugih mestih. Dandanes je naša loterija sicer v državnih rokah, vendar se pa opravlja z malimi izpremembami še vedno tako, kakor pred 150 leti.

Loterija ni nič drugega kot dobro premišljena vada, ki koristi le onemu, ki jo ima v rokah; uravnana je namreč tako, da vsota igralcev ne more biti nikdar na dobičku, loterijska blagajna pa nikdar na zgubi. Da je naša trditev prava, naj dokažejo sledeči podatki: Že prvi loterist je preračunal, da izgubi pri „estratto“ stavitelj od 18 slučajev 17 krat, dobi torej le 1 krat. Ko ne bi hotela loterijska blagajna imeti dobička, bi morala pri tem ugodnem slučaju izplačati 18 krat toliko, kolikor je stavitelj zastavil. V istini se je pa plačalo le 14 krat, dandanes 12 krat toliko, torej je blagajna na dobičku $\frac{1}{3}$ tega, kar so stavitelji znosili vanjo. Za „solo“ bi morala loterija plačati 90 kratni znesek, plača pa le 57 kratni. Jednako je pri drugih stavah. Ako bi kdo hotel prav gotovo dobiti ambo, bi moral staviti vse ambe, ki so mogoče iz 90 števil, t. j. 4005 amb. Stava nanje bi znašala, če bi dali za posamezno ambo po 10 h, 400 K 50 h. Za vse ambe bi moral dobiti 400 kratni znesek, ki ga je vplačal za dobljene ambe, dobi pa le 240 kratni znesek, torej za 10 dobljenih amb le 240 K. Zguba znaša **165 K 50 h**. Tern je iz 90 števil mogočih 117.480, za katere bi moral dati 11.748 K, dobil bi pa le okrog 4000 K, izguba bi znašala torej nad

Ogrske, ampak čisto samostojna kraljevina, ki ima le nekatere skupne stvari z Ogrsko.

Na Ruskem se le počasi razmere boljšajo. Kjer je le kaj tlelo, je povsod prišel ogenj na dan. Delavstvo porablja položaj in si hoče izsiliti boljše gospodarske razmere. Poljaki se puntajo, Armenci in Tataři so se v Kavkazu krvavo sprijeli, delavci v ladjedelnicah, uslužbenci po železnicah, celo policaji so začeli štrajkati. — Žalostna poročila z bojišča razburjajo ljudstvo. 3. sušca je ruski car izdal proglas, v katerem prosi narod podpore v težavnih časih, kmalu potem je v drugem proglasu izjavil, da hoče odslej klicati najboljše može, ki naj jih izvoli ljudstvo, da sodelujejo pri sestavljanju zakonov. Vendar revolucionarji še ne mirujejo, ker mislijo, da je to le prazna obljuba, ki se zna zaobriniti tudi tako, da ljudstvu ne bo mnogo koristila. Vsekako pa je carjev proglas prvi korak k ustavi, od katere se pričakuje prerojenja Rusije.

Rusko-japonska vojna.

Notranji prevrat po Ruskem, ki je prav tekom zadnjih dnij zadobil velik obseg, upliva tudi na obči položaj vojne. Ti nemiri, ki so izraz ljudske nevolje z obstoječimi razmerami, zadržujejo odpošiljanje ruskih čet na bojišče, ovirajo reden promet z daljnim vzhodom, uplivajo na ruskega vojaka v Aziji in slabe ugled ruske države v inozemstvu.

Potemtakem je precej verjetno, da vojna ne bo več trajala predolgo; evropske borze s tem že računajo. Tudi ruski vladni krogi so že izgubili upanje, da bi se vojna sreča še trajno obrnila na rusko stran; govori se, da bi bili pripravljeni skleniti mir, kakor hitro bi vsaj enkrat premagali Japonce.

Že zgolj iz človeškega stališča je želeti, da se vojna kmalu konča, pa bodisi tako ali drugače; in zelo mogoče je, da se bo odločila v strašni bitki, ki traja že ves čas od začetka tega meseca v Mandžuriji ob reki Šaho in pri mestu Mukdenu, in ki je morda največja, kar jih pozna zgodovina; obe vojski štejete namreč okoli 600.000 vojakov in 1850 topov. Že so Japonci objeli desno rusko krilo, a Rusi so jih še v zadnjem hipu ustavili in odbili vse nadaljne napade; pa Japonci le ne odnehajo, in ko pišemo te vrste, bitka še ni odločena, vendar se Rusi že polagoma umikajo. Pa tudi vsak manjši vspeh Japoncev bo vplival na notranji položaj Rusije. — Japonci tvorijo doma novo armado in pošiljajo čete skozi Korejo nad rusko trdnjavo Vladivostok.

Ako se vojna na suhem konča neugodno za Ruse, potem na morju najbrže ne pride več do boja. Rusko brodovje pod Roždestvenskim se nahaja še pri Madagaskarju, kamor dospe v kratkem tudi tretje rusko brodovje; Rusi mu nameravajo poslati na pomoč še eno brodovje, ki ga še doma oborožujejo.

7.700 K. Za 2,556.190 kvatern bi moral plačati nad 1 milijon kron, dobil bi pa nazaj le za 30 amb in 20 tern, torej niti stotine tega, kar je zastavil. In kaj šele kvinterne! Izračunalo se je, da je med 90 številkami mogočnih 43,949.268 različnih kvintern. Človek bi moral 6 let neprenehoma pisati, da bi vse spravil na papir. Za stavo bi rabil 32 milijonov, dobil bi pa za vse to nazaj 10 amb in 10 tern, torej le nekaj sto kron. Vse drugo bi bil čisti dobiček loterijske blagajne.

Iz povedanega je razvidno vsakomur, da igralci v celoti ne morejo nikdar dobiti niti onega denarja nazaj, ki ga zastavijo, loterijska blagajna pa da nikdar ne izgubi. Več kot tretjine vsega, kar ljudje stavijo, je čisti dobiček države, in da to ni majhen denar, uvidi vsakdo, če povemo, da znaša čisti dobiček od loterije samo v naši državi letno blizu 30 milijonov kron, ki so jih znosili ubogi zaslepljenci v loterijo.

Večina držav je izprevidela, da je loterija veličanska nesreča za ljudstvo, ter jo je zato tudi prepovedala in odpravila. Le „napredna“ Avstrija in pa Italija trpita to kugo še dandanes...

Slepa strast, znašati v loterijo vsak belič, je žalibog tudi v našem priprostem ljudstvu zelo razširjena. Marsikateri in zlasti marsikatera znosi teden za tednom lepe krajcarje v loterijo, ne zadene pa niti za tobak ali za sol. Kaka amba, ki se mu tu ali tam posreči, ga stane

gotovo 50 krat toliko, kolikor je dobil zanj. Kako lep denar bi dobil marsikdo, ko bi tiste krajcarje, ki jih znosi vsak teden v loterijo, rajše dal na stran. Če stavi kdo vsak teden samo 50 h, bi zneslo to v 1 letu že 26 gotovih kron, dočim bi vse, kar bi v tem času zadel, znašalo morda toliko kot nič.

Naravnost smešno in obenem žalostno pa je, da verjame naše ljudstvo še raznim drugim sleparijam, ki se gode v zvezi z loterijo. Tu imamo zlasti na mislih razne bedaste ali pa zvite vedeževalke in prerokinje in pa takozvane egiptovske sanjske bukvice ali „trampihelne“, ki jih čisla marsikdo bolj kot vsako pametno knjigo, in jim verjame več kot sv. pismu, dasi se je imel že nešteto krat priliko prepričati, da je vse skupaj gola, drzna sleparija, ki računi le z neumnostjo ljudij. Povprašajte nekoliko, koliko takih sleparjev je že obogatilo z loterijo! Enako nerazumno pa je, kako more pameten človek kaj dati na razne druge vraže, ki obstojajo pri stavi v loterijo, kakor uporaba raznih živalic n. pr. šmarnega pajka, da izvleče številke, ki „bodo gotovo prišle“. Ali more biti res kdo tako praznoveren, da pripisuje tem nedolžnim živalcam tolik preroški duh, da bi vedele, katere številke bodo izžrebane? To je žalostna vraža; človeku se mora le zdeti, da ima mala živalca res več pameti, kakor vsi tisti in tiste, ki stavijo v loterijo.

Dopisi.

S Pivke. Odličen rodoljub svetuje, da naj bi se Notranjci pečali z živinorejo, namesto da prodajajo seno v Trst. Uvidevamo vsi, da se z večjim številom živine izboljšajo senožeti. Polja bodo donasala 2 do 3krat toliko kot zdaj, če bo dovolj gnoja. Če ne prodamo sena, redimo lahko dvakrat več govede kot zdaj. Mlačno seno bi lahko rabili za konje, potem bi krav preveč ne vprezali, kar vpliva škodljivo na molžo. Mlekarstvo bi se dvignilo, denarja bi dobivali za klavno in plemensko živino, toda vsled slabega denarnega položaja ne moremo takoj rediti več glav živine. Kajti to, kar bi nam rešilo senožeti in polja, namreč živinska krma, smo prisiljeni prodati. Prodamo namreč navadno dve tretjini sena (denar smo deloma spomladi ali poleti vsprejeli), par prešičev, če je letina dobra, nekaj centov češpelj, od drugih pridelkov le malo. Vse oddamo, kar le moremo vtrpeti, in vendar ne pokrijemo stroškov, to so dolgovi v trgovini, davki, zavarovalnina, bira. Davke plačujemo državi, deželi, občini. Koliko bi nam mogla tu zastopstva pomagati, ako bi imeli pri njih besedo možje, ki imajo smisel za socialno-agrarne potrebe. Kdaj pa se je še naš poslanec dr. Krek ali Drobnič potegoval za živinorejo na Notranjskem? Ali bi ne bilo mogoče doseči, da bi kmet dobival nagrade (določilo bi se to za nekaj let), da vzredi mlado žival, kar zdaj zaradi uboštva ne more storiti. Spomladi bi se morala dajati (nekaj let) brezobrestna posojila, kmet bi se zato zavezal, da ne bo prodajal sena. V kmetijsko družbo v Ljubljani ima veliko zaupanja. Naj bi ista tudi napela vse moči, da preskrbi i nas z dobro živino. ona naj nam svetuje zboljšanje pri živinoreji in prireja naj za kmeta lahko umljiva predavanja.

S Črnega vrha. — V Predgrižah v črnovrški občini potrebujejo nujno vodovoda. V tej zimi so morali hoditi ljudje včasih tričetrt ure daleč po vodo. Naš poslanec Božič nam je pisal, da je zadeva predgriškega vodovoda v najlepšem tiru. Zgotovljeni so že načrti in v kratkem pridejo od deželnega odbora na občinski odbor vprašanja glede prispevkov itd. Ako se to vresniči, bomo gospodu poslancu zelo hvaležni. — V Zadlogu pri Črnem vrhu tudi manjka vode. Tu bi bilo seveda težko misliti na vodovod, dasiravno ni po mnenju nekaterih čisto nemogoče napeljati vodo iz bližnje Bele. — Črnovrška občina je ena najbolj raztresenih. Radi tega imamo silne težave s šolskim obiskom in s poštnimi pošiljatkami. V oddaljenih vaseh ne dobe stranke časih po cel teden pisem in časopisov. Dobro bi bilo, da se nastavi za oddaljene vasi posebni poštni sel. Čujemo, da je županstvo že vložilo tozadevno prošnjo.

Od Sv. Vida nad Cerknico. Naša fara je morda ena najbolj „zavednih“ na Notranjskem. Sem prihaja kar cela kopa „naprednega“ „Domoljuba“ in, če se ne motimo samo en „nazadnjaški“ „Notranjec“. In ni čuda! Dočim se dela od strani duhovščine na vse mogoče

načine velikanska propaganda za „Domoljub“, se je zabavljalo in se še zabavlja čez koristnega „Notranjca“, da je veselje. Kar je najbolj smešno, je pa to, da se toliko govori in kriči proti njemu, ne da bi se ga poznalo. Kako dobro se ve, kje čevelj žuli. Posledica tega terorizma je, da pozna ljudstvo naše hribovske fare „Notranjca“ samo po tem, da ga ne sme na noben način brati, češ ker je strogo prepovedan od duhovnikov. Mi pa pravimo: Vzemite v roke „Notranjca“, berite ga marljivo in gotovo boste spoznali, da je prav dober in koristen list, ki prinaša mnogo podučnega in zanimivega berila za vsakega kmeta, osobito še za Notranjce.“

V naši fari gospodari letos kaj občutno bela žena. Zadnje dni pretečenega mesca smo imeli v 5tih dneh kar 7 mrličev. V vasi Milava sta umrla v neki hiši isti dan mati in sin. Pač žalostna izguba za ostalo rodbino.

Po fari jih je še precej bolnih, toda upajmo, da se z bližajočo pomladjo tudi zdravstveno stanje zboljša.

Novice.

Čislanim naročnikom in čitateljem našega lista! V zadnji številki „Notranjca“ smo omenili, da imamo do sedaj toliko plačujočih naročnikov, da je listu obstoj zagotovljen. To pa ne zadostuje. List je treba še neprestano razširjati. Nobeden zaveden Notranjec, nobena poštena hiša ne bi smela biti brez njega. Naše ljudstvo naj se iz lista pouči o resničnih političnih dogodkih in o raznih drugih pojavih. Po lažnjivem časopisju zapeljano naj spozna resnico, za katero se bo naš list vedno zavzemal. Konsorcij ne išče z izdavanjem lista denarnega dobička; on doprinaša le veliko žrtev z namenom koristiti našemu narodu in pomagati Notranjski do napredka in boljše bodočnosti. Ako bo imel list več naročnikov, bomo večje dohodke porabili v to, da bo list imel še več koristne in zanimive vsebine, nego do sedaj. Ako pa konsorcij na ta način žrtvuje veliko truda in dela za stvar, ki naj bo našemu ljudstvu v korist, je sveta dolžnost vsakega domoljubnega in zavednega Notranjca, da vsak po svoji moči skrbi za razširjanje „Notranjca“. Ako vsak naročnik pridobi le enega novega naročnika, bo skupni stvari že veliko koristil. Cena listu, za celo leto 2 K, je tako nizka, da si ga lahko vsakdo naroči. Novi naročniki dobe lahko še vse letos izišle številke. Da se naročanje olajša, naj zaupanja vredne osebe v vsakem kraju naročnino nabirajo in jo skupno odpošljejo z imenikom vred našemu upravnistvu. Notranjci, na delo!

300 kron družbi sv. Cirila in Metoda. Pred kratkim umrli trgovec in posestnik v Matenji vasi gospod Ivan Žnidaršič je v svojem testamentu določil, da naj se ga pokoplje po šegah III. razreda, razlika med stroški pogreba I. in III. razreda pa da naj se odšteje družbi sv. Cirila in Metoda. C. kr. okr. sodišče

v Postojni je dognalo, da znaša ta razlika 300 kron, katere bo družbi izplačal pokojnega glavni dedič g. Milan Žnidaršič.

Poštna ekspedijentinja v Knežaku je postala poštna ekspeditorica gospodičina Ljudmila Rek.

Poslužujmo se vedno in povsod svojega materinega jezika, ako hočemo da pride do večje veljave in da bo naš narod imel od tega koristi. Ako naročamo naše potrebsčine od tržaških, dunajskih ali graških tvrdek, pišimo vedno le v slovenskem jeziku. Tvrdek, ki imajo kupčijske zveze s prebivalci slovenskih deželá, bodo iskali slovenščine zmožnih uradnikov in naši rojaki dobe polagoma tudi med Nemci in Lahi več boljših službenih mest!

Ples postojnskega „Sokola“. Kakor običajno vsako leto, tako je tudi letos priredil vrli naš „Sokol“ 4. t. m. v dvorani „Narodnega hotela“ svoj veliki ples. Brez hrupa in šuma, brez posebne agitacije in reklame se je zbralo v okusno odičeni dvorani obilo odličnega občinstva ne le iz Postojne, ampak tudi iz okolice. Ples je otvoril brat podstarosta Emil pl. Garzarolli z ljubko gospo višjega davčnega nadzornika Gerstenmajerjevo. Plesalo se je z uprav sokolsko vztrajnostjo do ranega jutra. Pa tudi druge zabave ni primanjkovalo, kajti med presledki so odmevale vesele narodne popevke po dvorani. Skratka častno in dostojno se je vršil sokolski ples, Sokolašem v ponos, prijateljem Sokola v zadovoljstvo. Na zdar!

Postojnsko ustanovo za invalide v spomin obiska postojnske jame leta 1857 po Nj. Veličanstvu cesarju in cesarici, je vlada podelila Antonu Severju in Mihi Kovaču iz Postojne.

„Domoljub“ in njegovi notranjski sotrudniki so res eden drugega vredni. Onim, ki nečejo trobiti v farovski rog so zapisali na 75. strani „Domoljuba“ sledeče plemenite besede: „Reveži liberalci! Koliko ste pa že dali za zvonike, orglje in mežnarje? Ko bi bilo na vas ležeče, zapili bi vi v kratkem vse cerkve, vse zvonike in vse orglje.“ List, ki tako piše je od samega škofa priporočeni katoliški „Domoljub“, katerega smejo mežnarji celo med mašo med naročnike deliti (zgodilo se je v Hotedrašici). Pa naj še kdo reče, da ti ljudje niso spodobni in pošteni. Radovedni smo, če bodo od sedaj naprej n. pr. liberalni Postojnci res prosti mežnarjeve bire in troškov orgljanja. Ako „Domoljub“ resnico govori, plačali bodo vse to klerikalci. Bomo videli.

Klerikalni napad v Knežaku. Vtikanje duhovščine v posvetne zadeve še nikjer ni rodilo dobrega sadu. Ako pa duhovščina v svoji fari hujska en del svojih faranov proti drugim je to zločinstvo, ki zasluži ostre kazni. V Knežaku so imele biti občinske volitve, zaradi malih pogreškov pa je c. kr. okrajno glavarstvo odredilo, da se prelože. To je dalo farovski stranki dovolj povoda, da je svoje volilce vpijanila in jih poslala v boj zoper liberalnega župana, nadučitelja Česnika. „Slov. Narodu“ se o tem poroča dné 4. t. m. nastopno: V Knežaku je naskočila nahujskana klerikalna

druhal hišo župana Česnika s krikom: „Ubijmo liberalce.“ Župan, hoteč druhal pomiriti, je bil dejansko napaden in je jedva rešil življenje. Skozi okno je druhal metala debelo kamenje. Hiša se je stresala vsled silnih udarcev ob vrata. Panika je bila nepopisna. Orožniki so prihiteli na pomoč in razpodili klerikalne tolovaje. Preiskava se je že začela. Več pismeno.“ Posurovelost in silovitost, to so sadovi klerikalnega hujskanja. Le žal, da se navadno pri takih zločinih zapre le zapeljanega kmeta ne pa tudi tisto gospodo, ki je v prvi vrsti kriva vsega sovraštva in razpora v fari.

Ogenj je nastal v nedeljo po noči v zgoranjih prostorih g. Andrej Zupanove hiše v Postojni. K sreči je bilo spodaj v gostilniških prostorih istočasno še nekaj gostov, ki so ogenj pravočasno opazili. Takoj so bili tudi gasilci z gosp. načelnikom na mestu požara in ogenj se je kmalo pogasil.

Žrtve žganjepitja. V Postojni je umrl dné 27. februvarija 46 letni hlapec A. Benčan nekaj ur potem, ko se je napil toliko žganja, da je na cesti nezavesten obležal in so ga morali prenesti v bližnjo policijsko stražnico. — Na Vrhniki so našli v občinski hiralnici 58 letnega Jerneja Krašovec mrtvega. Nekaj ur pred je baje spil pet frakelnov žganja.

Prosveta.

Učiteljski sestanek v Košani. Pred kratkim se je vršil v Košani sestanek učiteljev in učiteljic košanskega okrožja, na katerem je predavala tudi gospa Vinka Puppisova. Veseli nas, da se učiteljstvo shaja in organizuje. Na sestankih se učiteljstvo medsebojno vzpodbuja in z raznimi predavanji spopolnuje svoje strokovno znanje. Taki mali sestanki so zlasti pripravi za posvetovanje kako naj se organizira v posameznih okrajih razno izobraževalno in gospodarsko delo.

Napredno izobraževalno društvo v Vrabčah se je ustanovilo lansko leto. Z radostjo čujemo, da se kljub hudih napadov klerikalne stranke jako lepo razvija ter pridno in uspešno deluje z vsemi sredstvi izobrazbe. — Pred kratkim je predaval g. Karol Skapin o ljudski izobrazbi in vzgoji. Slušatelji so sledili predavateljevim besedam s tem večjo pozornostjo in zanimanjem, ker je isti razvijal svoje misli na jako razumljiv način. Opozoril je med drugim na razliko med takozvanimi „katoliško-izobraževalnimi društvi“ in „narodno-naprednimi društvi“. — Klerikalna društva so sredstva, ki naj ohranijo duhovskemu stanu ono brezpogojno in neomejeno vlado nad drugimi stanovi, posebno kmetskim, kojemu hočejo zabraniti vpoznavanje modernih idej sosebnost na prirodnoslovnem polju. Klerikalna društva so načelno nasprotna modernemu znanstvu in vedi, ki tvorita dandanes podlago praktičnemu življenju in kojih se zamore človek okoristiti le tedaj, ako pozna razvoj znanstva, vede in prirodnoslovnih zakonov. Klerikalizem je sicer primoran delati odstop; vsak odstop na korist

vede pa se je izvrševal od strani klerikalizma potem, ko je ta zahteval ogromne žrtve. Grmade srednjega veka so bila sredstva, ki naj bi vpepelila prve zarodke osvobodjuočega se človeškega duha. Dandanašnji jezuiti jedo z vilicami, pred nekaj stoletji pa so proglasili vilice za hudičevo orodje. — Naloga vsakega v resnici naprednega društva je gladiti, čistiti pot razvoju, naloga klerikalnega društva pa je, upirati se temu razvoju, staviti istemu na pot ovire, ki zakasnjujejo razvoj in s tem hranijo in branijo staro orodje, ki je predpogoj obstoja klerikalnega duhovskega stanu. — Cilj, v katerem se koncentruje celo delovanje naprednih društev mora biti odstranjenje zastarelih svetovnih nazorov in priučenje novih, modernih nazorov. — V tekočem letu namerava društvo zopet prirediti več predavanj. Želimo novemu društvu mnogo uspeha!

Meščanska šola v Ljubljani. Vsled sklepa občinskega sveta ljubljanskega se ustanovi v Ljubljani meščanska šola, ki bo velikega pomena za Ljubljano. Meščanske šole so dopolnilo ljudskih šol in služijo zlasti onim, ki ne obiskujejo gimnazij in realk: malim obrtnikom in kmetom. Učni načrt meščanskih šol je veliko bolj praktičen, kakor oni naših gimnazij. Učenec, ki dokonča kako meščansko šolo, je sposobnejši za poslovanje v kaki obrti ali trgovini, kot dijak srednjih šol. Čehi in Nemci, pri katerih je industrija doma, so takoj začeli ustanavljati meščanske šole in zato vidimo danes pri zidanju naših vodovodov in drugih večjih stavb kot polirje ali monterje itd. same Čehe in Nemce.

Ženski licej v Ljubljani. Ljubljana dobi poleg meščanske šole tudi ženski licej, ki je sličen gimnazijam. Slovenci dosedaj nismo imeli nobenega višjega izobraževališča za našo žensko mladino. Kdor je hotel dati svojo hčer v šolo, jo je moral poslati v samostanske šole, kjer so se vzgajale v hinavščini, licemerstvu, tercijalstvu in nemčurstvu. Višja dekliška šola v Ljubljani je služila le hčerkam premožnejših rodbin in še te so bile v skrbi, ako niso stanovale v Ljubljani, kam naj jo dajo na stanovanje itd. Z ženskim licejem, ki bo imel tudi internat, to je zavod, kjer imajo učenke tudi stanovanje, hrano in strogo nadzorstvo, se bo odpomoglo zgoraj opisanim nedostatom. Stariši iz najbolj oddaljenih slovenskih krajev bodo brez skrbi dali svoje hčerke v Ljubljano na licej. Učenke, ki bodo na tem zavodu napravile tudi maturo, se bodo lahko posvetile študijam na vseučilišču.

Naše srednje šole. Pri zadnjem ljudskem štetju iz l. 1900 so našli na Avstrijskem 9,168.000 Nemcev, 5,960.000 Čehov, 1,193.000 Slovencev, 727.000 Lahov, 711.000 Srbov in Hrvatov itd. Srednjih šol je bilo leto poprej 298 in sicer 201 gimnazija in 97 realk. Od teh je bilo nemških 108 gimnazij in 61 realk, čeških 47 gimnazij in 26 realk, laške so bile 4 gimnazije in 3 realke, hrvaške 4 gimnazije in 1 realka. Slovenci pa nismo imeli **niti jedne** cele slovenske srednje šole! Vse kar smo imeli, so bile na Kranjskem štiri gimnazije, ki imajo v nižjih razredih deloma

slovenski učni jezik, ki so pa v gornjih razredih popolnoma nemške — in jedno slovensko nižjo realko. Na Štajerskem imamo dve gimnaziji, v katerih se deloma poučuje v slovenskem jeziku, na Koroškem nič, na Primorskem nič! Vsi narodi v Avstriji imajo pravico in priliko, da se jim izobrazujejo otroci na srednjih šolah v materinskem jeziku — le mi Slovenci se moramo zadovoljiti s poukom v tujem jeziku! Da se to naše stanje izboljša, treba da vedno in povsod zahtevamo pravice, ki nam gredo in da ne mirujemo, dokler ne dobimo tega kar imajo drugi že davno.

Narodno gospodarstvo.

Podpora za dva vodovoda. Za vodovod vasi Slavina—Koče—Žeje je poljedelsko ministrstvo dovolilo 40% podporo, to je 21.440 K, kateri znesek se izplača v 4. letnih obrokih po 5.360 K. Za vodovod v Petelinjah je poljedelsko ministrstvo dovolilo 40%, to je 9.200 K. Deželni odbor je za oba ta dva vodovoda **obljubil** po 25%. Vsled obstrukcije v deželnem zboru namreč deželni odbor ne daje takih podpor, marveč jih obeta. Prizadete vasi, katerim se je deželna podpora obljubila, si bodo morale dotični znesek najeti in plačevati obresti. To je trpki sad brezvestne obstrukcije, katero sta z največjim navdušenjem uganjala v deželnem zboru naša dva posl. dr. Krek in Drobnič. Pa se še dobe ljudje, ki mislijo, da obstrukciji res kmeta podpirajo.

V gospodarski odbor postojnskega trga so bili dne 2. t. m. soglasno izvoljeni vsi dosednji člani te korporacije in sicer: gg. Anton Ditrich, Fran Jurca in Fran Arko kot člani in gg. Fran Paternost in Fran Bizjak kot namestnika.

Vodovod za vasi Št. Peter, Trnje, Klenik in Palčje bi bil silno potreben. Pomankanje dobre pitne vode je bilo letos posebno občutno. Največ težav dela vprašanje, kje dobiti zadostno vode. Nekateri mislijo na izdatne izvirke v Stranah, a ti so 18 kilometrov oddaljeni; drugi so mnenja, da naj bi se voda jemala iz Korotanšice pri Orehku, a bilo bi jo treba črpati v višjo shrambo. Do sedaj se še ni ničesar storilo, kar bi opravičevalo upanje, da pridejo te vasi do potrebne vode.

Razglasilo. Vsled sklepa XIX. javnega shoda dne 7. julija 1896 razpisuje kranjsko-primorsko gozdarsko društvo v Ljubljani 20 premij po 20 ali po 40 K za uspešno pogozdovanje goličav kmečkega posestva pod sledečimi pogoji: 1. Pogozdovanje mora biti leta 1903 ali 1904 izvršeno ter mora pogozditev obsezati najmanj 0,56 ha = 1 oral. 2. Vrsto lesa in sadik izbere si lahko posestnik po svoji volji, samo morajo biti sadike za krajevne razmere ugodne; nikakor pa ne sme daljava med sadikami več kot 1,50 m obsezati. Posestniki, kateri hočejo za premije prositi, morajo svoje prošnje najdalje do konca junija t. l. pri kranjsko-primorskem gozdarskem društvu v Ljubljani vložiti, ter v istih navesti politični okraj, davčno občino, številke parcel in približne ploskovne mere pogozdenega zemljišča. Pogozdovanje pro-

silcev pregledovalo in presodilo se bo v jeseni 1906. l., morda nastali pomanjkljaji pri pogoizditvi se lahko spomladi rečenega leta popravijo. Premije priznava in prisoja predsedništvo omenjenega društva, ter bo isto dovoljevalo premije ali pa v gotovih slučajih tudi samo priznalna in pohvalna pisma razdeljevalo. V Ljubljani, meseca februarja 1905. Predsednik Hugon knez Windischgrätz l. r.

Resnica o propadli črnovrški mlekarni. „Slovenec“ in „Domoljub“ sta si drznila naglašati, da je bila črnovrška mlekarna nekako liberalno strankarsko podjetje. Zadnji „Domoljub“, ki je mimogrede omenjeno, od samega gospoda škofa priporočeni list, prinaša zopet na krožnik po nesreči izgubljene tisočake, in hujska ljudstvo z lažjo. Takim elementom, ki jim čista resnica ni božja hčerka, je sploh neumnost kaj dokazovati, zato tudi jaz ne bom izgubljal mnogo besed. Le nekaj še rečem. **Vsakdo, bodisi žegnan ali nepožegnan, ki govori ali piše, da je bila črnovrška mlekarna kako liberalno strankarsko podjetje, je javni lažnik in zavijalec.** — Ali ste slišali gospodje, kaj sem vam očital. — Če ste pošteni ljudje, ki pišete v „Domoljuba“, potem me morate postaviti pred sodišče. — Ako pa tega ne bode storili ter bode še nadalje le za hrbotom imunitete deležnega odgovornega urednika napadali mene in zadrugo, kateri sem slučajno načeloval, vedeli bodo vsi pošteni Črnovrščani in ves svet, kako nizkoten list je „Domoljub“, ki hoče veljati za nekako glasilo našega kmeta, ki pa je v resnici eden najobsebnostnejših slovenskih ultramontanskih lističev, ki si pridobiva številne naročnike ponajveč z verskim terorizmom in židovsko reklamo.

Ivan Lampe.

Direktni davek predpisan za glavno občino postojnsko je znašal v pretečenem letu **33.565 K 53 h.** K temu davku se je pobirala poleg drugih naklad tudi 48% občinska naklada v pokritje občinskih in šolskih potrebščin. Na posamezne katastralne občine se direktni davek deli tako:

Davčna občina	Zemljiški in hišno- razredni		Hišne najem- ščine		Obrtni		Rentni		Skupaj	
	d a v e k									
	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h
Postojna . . .	6149	15	6667	44	12780	53	166	61	25763	73
Staravas . . .	398	59	15	05	147	37	—	—	561	01
Hrašče	2048	19	90	24	288	10	1	64	2428	07
Studeno . . .	1304	43	36	68	237	86	28	36	1607	33
Strmica . . .	433	62	—	—	25	48	1	13	470	23
Zagon	1417	89	28	96	119	43	30	65	1596	93
Zalog	1032	64	31	64	69	16	4	79	1138	23
							Skupaj		33565	53

Iz tega je razvidno, da plačujejo davkoplačevalci postojnskega trga 25.763 K 73 h direktnega davka, šestih drugih katastralnih občin pa skupaj le 7801 K 80 h. Vidi se tudi, kako visok je davek od hišne najemščine, ki znaša v postojnskem trgu 518 K 29 h

več, nego ves zemljiški davek s hišnorazrednim davkom cele katastrske občine vred. Obrtnega davka plačuje južna železnica v postojnski občini nad 7000 K, je tedaj največji davkoplačevalec v občini.

Tobak kot državni davek. Iz državnega proračuna za leto 1905 je razvidno, da znaša čisti dobiček, ki ga dobi letos naša država pri tobaku **128,776.000** kron; toraj za 3,238.800 kron več od lani. Za nakup tobaka v tujih državah (večinoma v Ameriki) je proračunjenih 31,200.000 kron; za nabavo domačega tobaka pa le 17,353.000 kron.

Kmetijstvo in rusko-japonska vojska. Vojsko na daljnem Vztoku čuti tudi kmetijstvo v evropski Rusiji. Proda se sicer mnogo gospodarskih pridelkov, ker pa je bojišče predaleč, imajo glavni dobiček prekupci. Država pa stiska na vseh koncih, samo da bi bilo zadosti denarja za vojsko. Prelomila je vse obljube za podpore in prispevke gospodarskih šol. Tudi se črtajo podpore namenjene gospodarskim društvom. Prispevki za zemljedelske banke se znižujejo. Povsod se stiska, da bi bilo na daljnem bojišču dosti ljudi in milijonov.

Mlečnost mladih krav se poveča, kakor trdi prof. dr. Zschokke, ako se molze skozi nekoliko tednov makar tudi po šestkrat na dan. Od treh poskusov, ki so jih naredili živinorejci, sta se dva obnesla, četudi je krmljenje krav ostalo, kakor je bilo preje. Bilo bi dobro, ko bi se tudi naši živinorejci skušali prepričati, je li mnenje učenjaka pravo ali ne.

Trd kopitni rog, zlasti pri mladih konjih naredimo s časom mehkejši in proznejši, če namažemo krono nad kopitom, iz katere raste vrhni del roga, pogostoma s trpentinovim oljem.

Molzti je treba po krmljenju. Ako se molze med tem, ko se živinče krmi, je krava nemirna in zadržuje kolikor toliko mleko, ker obrača vso pozornost na žrenje. Če pa se jo molze po krmljenju, stoji popolnoma mirno.

Vzgledno gospodarstvo.

Kraljestvo Dansko ima okoli dva in pol milijona prebivalcev. Dasi šteje le malo več duš kot naše slovensko ozemlje, vendar je v gospodarskem oziru na tako visoki stopnji, da se lahko meri skoro z vsako veliko državo. Danska je jedna onih maloštevilnih dežel, ki se morejo ponašati z blaginjo kmetskega stanu. Danec je v svojem gospodarstvu zelo praktičen; peča se pred vsem s tistimi stvarmi, ki mu donašajo največ dobička. Danci se ne pečajo preveč s poljedelstvom; žita sejejo le toliko, kolikor ga za domačijo potrebno potrebujejo, a rajši ga kupujejo. Zato pa so izpremenili skoro sleherno njivo v travnik in sejejo samo za živino. Največjo skrb imajo za govedorejo in mlekarstvo, a tudi reje prašičev in perutnine ne zanemarjajo.

Danec hoče rediti edinole dobre molznice in ne gleda na to, ali imajo meso kaj vredno ali ne. Za rejo se odpirajo le tele, ki so jih vrgle najboljše molznice,

teleta manj vrednih krav pa se prodajo mesarjem. Krave so lepe, vse enake barve in sicer rdeče in krasne rasti, povprečna cena triletne krave je 300 do 400 kron. Kmetije so največ majhne, tako da bi posameznik ne opravil veliko; a k sreči imajo Danci veliko smisla za to, da skušajo z združenimi močmi doseči to, kar posameznemu kmetu ne bi bilo mogoče. Leta 1882. so ustanovili na Danskem prvo mlekarno, danes jih je že okoli 1200, ki štejejo 160.000 zadružnikov. Kmetje so si tudi ustanovili društva za nakup in vzdrževanje sposobnih plemenskih bikov. Od l. 1886. se je ustanovilo nad 600 takih živinorejskih zadrug. — L. 1887. so ustanovili prvo zadružno klavnico za svinje, l. 1900 jih je bilo 26 z 62.999 člani. Kako razvito je na Danskem mlekarsko zadružništvo kažejo te-le številke. Vseh krav je na Danskem 1,100.000 in v mlekarne oddajajo mleko od 900.000. Zidanje in uprava danskih mlekarj je stala nad 36 milijonov kron. — Poleg tega so ustanovili društva, ki so pri nas popolnoma neznana, takozvana mlekogledska društva. Prvo tako društvo se je ustanovilo l. 1895, l. 1901 pa jih je bilo že nad 300. V teh društvih se zapisuje v posebnih knjigah, koliko daje vsaka krava mleka. Ta naredba je zelo važna za kupca in prodajalca. Kupcu, ki pride v vas, da kupi dobro mlečno kravo, je treba le pogledati v knjige in se potem lahko zjedini s prodajalcem zaradi cene; ni se mu treba pri tem bati, da bi ga ogoljfal za ceno.

Tudi vlada je pridno podpirala živinorejo; pazljivo se je zavzemala za vsak napredek in kar je bilo dobrega, je podpirala z denarjem in drugimi sredstvi. Društva za nakup in vzdrževanje plemenjakov dobivajo na leto po 100 kron podpore, a mlekogledska društva po 250 kron.

Da se tamošnje kmetijstvo dobro izplača, nam dokazuje dejstvo, da narašča število krav; l. 1881 je bilo na Danskem 807.513 komadov, l. 1898 pa že 1,067.127 živinčet. Dokaz o rastočem vspehu gospodarstva nam spričuje dejstvo, da je bilo l. 1870 izvoženih iz Danske 90.000 (starih) centov masla na Angleško, l. 1890 že desetkrat toliko in l. 1898 1,440.000 centov. Poleg tega je bilo izvoženih l. 1870 85.000 centov prašičjega mesa, l. 1898 pa že 1,220.000 centov.

Dansko kmetijstvo si je torej opomoglo še-le zadnjih 20 let. Posebno so se povzdignile one gospodarske panoge kjer je bilo možno vpeljati zadružništvo. Izvoz zaklanih praseta se je v zadnjih 20 letih potrojil izvoz masla popetoril, in izvoz jajc se je podesetoril, ali celo podvanajstoril. Bolje rečeno: letni dohodki so na Danskem zrasli in sicer pri zaklanih in izvoženih prešičih za 50 milijonov kron, pri maslu za 120 milijonov kron in pri jajcih za 20 milijonov kron. Če pomislimo, da so imeli pred 20 leti na Danskem od prešičev 25, od masla 24 in od jajc slaba 2 milijona kron dohodkov, se morame temu velikanskemu napredku le čuditi.

Naravno je torej rasla z mlekarstvom tudi prešičereja. Danski kmet daje v mlekarno mleko le s tem pogojem, da dobi posneto mleko za male novce nazaj

in s tem krmi prešiče: čem bolj se torej razvija mlekarstvo, tem bolj se rede tudi prešiči.

Danec se sploh v svojem gospodarstvu prav dobro spozna: zlasti v živinoreji je vsakdo pravi mojster. Na najnovejši in najcenejši način ume vzgajati in krmiti mlekarice; on pa zna tudi ravnati z mlekom in maslom tako, da isto proda najdražje. To zna tam vsakdo; pri nas je tajnost za katero vedo le posamezniki. Danski seljak je sploh jako dovzeten za napredek in pouk. To nam dokazujejo dobro obiskane šole kakor tudi zelo razširjeni in dobri strokovni časopisi. Baje ni v celi deželi človeka, ki bi ne bil sam naročen na kak poučen gospodarski list, ali pa da bi ne imel kako novejšo gospodarsko knjigo. Zato je tam tako malo zadolženih posestev, zato „kanta“ niti ne poznajo. Prvi korak v Dansko vasico dokazuje, da je tudi pri najmanj imovitih hišah blagor in mir.

Pogovor med čitateljem „Domoljuba“ in „Notranjca“.

Čitatelj „Notranjca“: Dober večer, oče! Kako se kaj počutite?

Čitatelj „Domoljuba“: Slaba je, slaba, stric, nimam pravega zdravja, kar nič mi ne tekne, vedno pešam in glava me boli.

N.: Ja, oče, to pa ni kar nič čudno, ako morate prebavljati tako hrano kot je „Domoljub“, in saj veste, „po slabi tovaršiji rada glava boli“. Sicer se je pa „Domoljub“, sam že usmilil bolnih svojih bralcev, saj ste brali, da priporoča neke „pulferce“ zoper suhost.

D.: Ta pa ne bo prava, saj smo ravno v zadnjem „Domoljubu“ čitali, da ste pri Vas bolj slabega zdravja, ker se vas prijemlje „lačna jetika.“

N.: Da, da, imate prav, tako se je zdelo „Domoljubu“, ker smo v zadnji številki njegove učene pisatelje popolnoma raztrgali in obrali, pokazali smo, da njihov list nima ne nog, ne glave, ne mesa, ne možgan, same kosti so ga ostale in vsa Notranjska se je smejala do kosti obranemu „Domoljubu“. Tako smo ga obrali, da mu ne da več spati in v zadnji številki je že priobčil inserat zoper pomanjkovanje spanja.

D.: Stric, vi se motite. V „Domoljubu“ ni bilo o tem nikakega branja, pač pa so „prekucuhi na Ruskem raztrgali nekega kneza na drobne kosce, ki so jih potem zbrali zdravniki in oblekli v generalsko uniformo.“

N.: No, vidite oče, ista se je pripetila „Domoljubu“, in vsak pameten Notranjec bo šel in zbral posamezne številke tega raztrganega časopisa in jih oblekel — ne v generalsko uniformo, ampak v obleko predpustnega norca in jih šel pokopavat kakor pusta.

D.: Stric, stric, kaj pa je z Vami? Vi ste že postali grozen brezverec, ker tako čez „Domoljuba“ zabavljate, tega je kriva samo ta presneta šola, zato pa ima „Domoljub“ prav, če se brani novih šol.

N.: Da, prav ima, kajti če se bodo ljudje kaj naučili in znali brati in misliti, si bodo hitro naročili „Notranjca“, v „Domoljuba“ pa bodo zavijali salami in peršut.

D.: Pa je vendar dober „Domoljub“. Odkar ga v nedeljah zvečer na glas beremo pred družino, ni nobene miši več pri hiši in prašiči se dobro rede.

N.: Dobro ste jo pogodili oče! Pri čitanju „Domoljuba“ morajo popokati od smeha celo miši in žabe, za prašiče pa mora biti menda zelo pripravna in redilna hrana. Pa z bogom!

Potrjim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je naša iskrenoljubljena, nepozabna mati, oziroma stara mati, teta in tašča, gospa

Jožefa Ogrizek roj. Zorman

danes, ob 6. zvečer, po dolgi in mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, v 87. letu svoje dobe, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne rajneke bode **v torek, dne 7. marca t. l., ob 10. uri dopoldne** iz hiše žalosti na pokopališče v Hrenovico k večnemu počitku.

Svete maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi v Hrenovicah.

Preblago pokojnico priporočamo v blag spomin in molitev.

Hruševje, dne 5. marca 1905.

Zahvala.

Za mnoge dokaze iskrenega sočutja, ki se nam je izkazovalo med boleznijo in o priliki smrti naše iskrenoljubljene stare matere, oziroma tašče, gospe

Jožefe Ogrizek roj. Zorman

kakor tudi za mnogobrojno udeležbo pri pogrebu, izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem in znancem svojo najiskrenejšo zahvalo.

V Hruševji, dne 7. marca 1905.

Žalujoči ostali.

Mala oznanila.

Hiša št. 265 v Postojni na prodaj. Hiša je ob državni cesti, novozidana, ima 4 sobe, 2 hrama in hulinjo. Krog hiše je tudi nad 1200 m² sveta (vrta). Natančnejša pojasnila daje lastnik Ivan Modrijan v Postojni.

Dobro ohranjen koleselj pol pokrit se prodaja. Ceno pove gospa Jos. Kraigher-jeva v Postojni.

Več sto lepih visokodebelnatih jabolčnih in nekaj hruškovih dreves proda krajni šolski svet v Postojni. Cena od 50 do 90 h komad.

Iščem hlapca, zmožnega nekoliko v pisavi, poštenega, 25 do 40 let starega, večšega domačim delom in ravnanju z blagom (živino). Sprejemem tudi oženjenega z družino. Na razpolago je lepo stanovanje in vodnjak. — V zakup oddam tudi vse posestvo, ali le posamezne kose ter dajem o tem pojasnila. Simon Ribarič, lastnik na Uncu pri Rakeku.

Hiša v Postojni na prodaj. Dediči umrlega Antona Debevca (po domače Vadnu) prodajajo svojo hišo v »Majlandu« h. št. 177. Kupci naj se oglase pri vdovi Tereziji Debevci, ali pa pri upravnistvu »Notranjca« v Postojni.

Kovačnica se daje v najem. Znana Bobnarjeva kovačnica v Kandiji pri Novem mestu se da mesca aprila v najem. Odda se najraje kovačnica s stanovanjem in posestvom vred. Redi se lahko kravo in par prašičev. Ako se ne bi oddalo vse skupaj, odda se tudi vsako posebej. Pojasnila daje g. Kušlan posestnik v Kandiji pri Novem mestu.

Smrekovih sadik izredno lepih, 50.000 triletnih, ima na prodaj krajni šolski svet v Postojni.

Bika 17 mesecev starega simentalkega križanca proda Matija Gnezda, posestnik na Studencu, pošta Hraše pri Postojni.

Več sto divjih kostanjev, visokodebelnato krepko drevje za drevorede ima po ceni na prodaj trško oskrbnistvo v Postojni.

Lepega bika-plemenjaka, sive barve, 16 mesecev starega, prodaja Peter Del-Linz, trgovec in posestnik v Hruševji pri Postojni. Cena po dogovoru.

Okrožni zdravnik
dr. Pavel Kane
ordinuje vsak dan v Vipavi.

Dva učenca

se sprejmeta

v pouk v ključarstvu in vpeljavo vodovodov pri
Albin C. Ahčinu v Ljubljani.

Notranjci, berite, širite in naročajte „Notranjca“!

Tržne cene v Ljubljani.

Semena:				Za 100 kilogramov.
Domača detelja	od K	120.—	do K 124.—	
Lucerna	» »	220.—	» » 230.—	
Laneno seme	» »	23.—	» » 24.—	
Fižol:				
Rudeči ribniški	» »	27.—	» » 28.—	
Prepeličar	» »	28.—	» » 29.—	
Žito:				
Pšenica	» »	21.20	» » —.—	
Rž	» »	17.—	» » —.—	
Ječmen	» »	16.—	» » —.—	
Oves	» »	15.—	» » —.—	
Ajda	» »	18.—	» » —.—	
Kože:				Za par
Goveje z rogmi vred	» »	100.—	» » 104.—	
Telečje	» »	130.—	» » —.—	
Svinjske	» »	80.—	» » 80.—	
Lisičje	» »	11.—	» » 12.—	
Kunine (belice)	» »	30.—	» » 31.—	
» (rumenice)	» »	36.—	» » 38.—	
Dihurjeve	» »	6.—	» » 6.50	
Vidrne	» »	24.—	» » 25.—	

Hôtel „Ilirija“

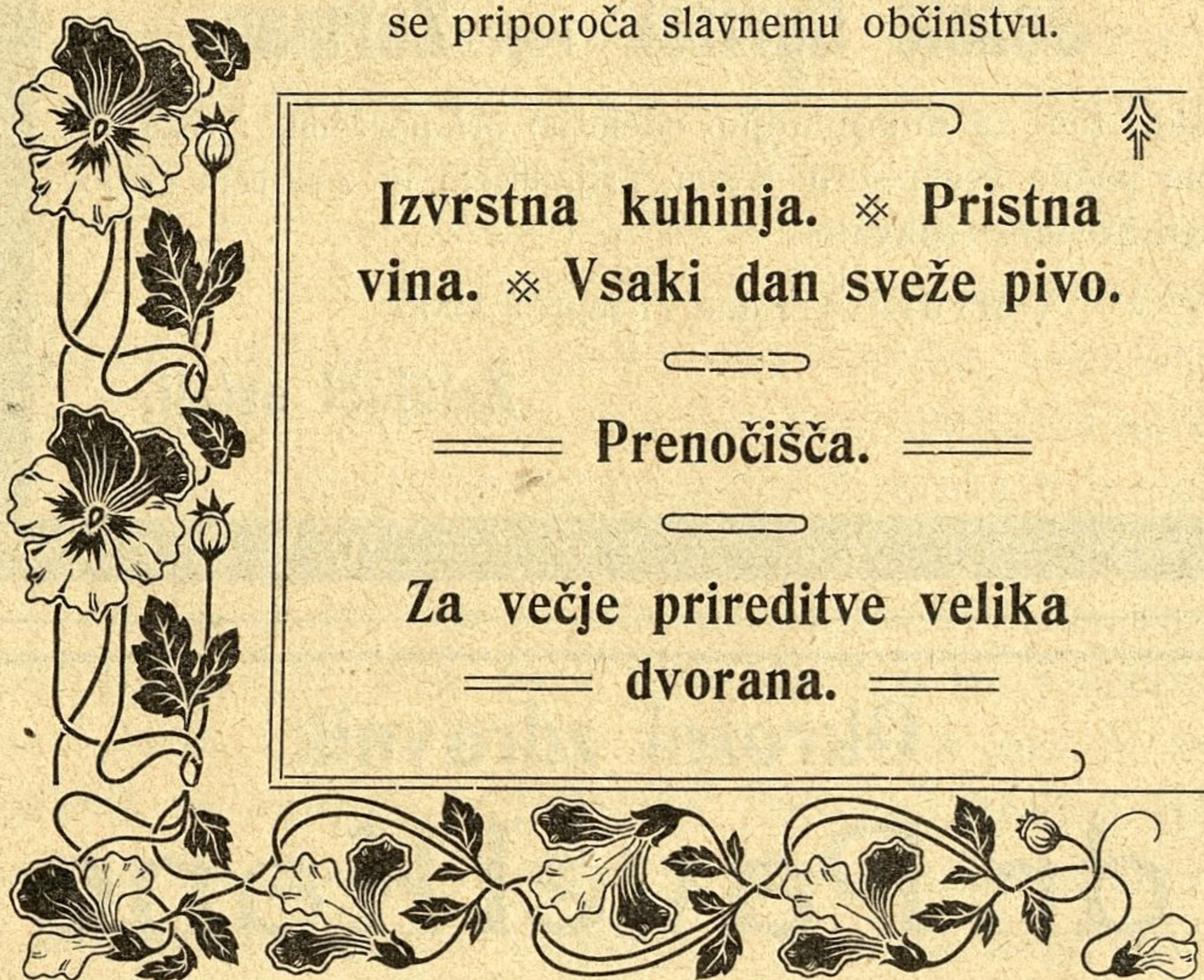
v Ilirski Bistrici

se priporoča slavnemu občinstvu.

Izvrstna kuhinja. * Pristna vina. * Vsaki dan sveže pivo.

Prenočišča.

Za večje prireditve velika dvorana.

Hôtel „Ilirija“

Ljubljana

Kolodvorske ulice št. 22

— tri minute od kolodvora. —

Udobni restavracijski prostori; moderno urejena **kavarna** z dvema najnovejšima biljardoma ameriškega sistema; lepo, na novo urejene sobe za prenočevanje.

..... **Kopalne sobe v hiši.**

Točijo se najboljša štajerska naravna vina, pristni dolenski cviček iz Gadove peči, kakor tudi priljubljen hrvaški pelinkovec.

— **Izborna kuhinja.** —

Postrežba točna. - - Cene nizke.

Za mnogobrojen obisk
prosi spoštovanjem

Fric Novak.

Ivan Zwölf

sobni slikar in pleskar

== v Postojni.

Prodaja barv, firneža, laka, čopičev i. t. d.

Priporoča se slav. občinstvu za naročila v njegovo stroko spadajočih del ter zagotavlja
— točno in solidno postrežbo. —

Pekarija in trgovina

== raznega blaga. ==

Velika zaloga pristnega vrtnega in poljskega

semena,

Barthelnovega apna

za klajo živine in

 rudeče soli.

Ludovik Ditrich, Postojna.

Svetovnoznana

postojnska jama

odprta je vsaki dan ob pol 11. uri dopoludne in je izključno električno razsvetljeno.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

P. n.

Slavnemu občinstvu najvljudneje naznanjam, da sem otvoril popolnoma na novo urejeno

— krojaško obrt —

v Viktor Zupanovi hiši pri cerkvi v Postojni

in se priporočam slavnemu občinstvu za izvrševanje najelegantnejših in najsolidnejših moških oblek ter sploh vseh v mojo stroko spadajočih del.

Z velespoštovanjem

Andrej Bizjak,
krojaški mojster v Postojni.

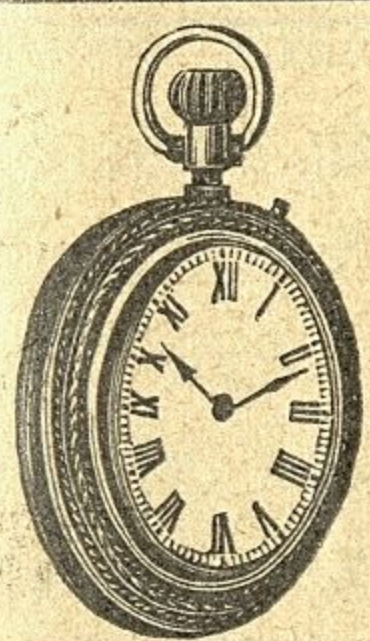
Slavnemu p. n. občinstvu priporočam svojo

veliko zalogo raznovrstnih ur

kakor tudi vse potrebščine za

— kolesarje in hišne telefone. —

***** **Cene nizke.** *****

Popravila ur in koles se hitro in po najnižjih cenah vrše.

Za obilen obisk se priporoča

Matija Petrič,
urar in mehanik v Postojni.

Šolske tiskovine

priporoča

— tiskarna —

J. Blasnika naslednikov

v Ljubljani.

o o o

Istotam izvršujejo se tudi

vsa druga tiskarska in litografska dela.

Pleskar, dekoracijski —
— in sobni slikar

Ivan Inocente

v Postojni

priporoča se slav. občinstvu za izvrševanje raznih v njegovo stroko spadajočih del po zmernih cenah ter točni in solidni izvršitvi.

Osobito se priporoča za izdelovanje firmskih tabel in trgovskih napisov.

V zalogi ima tudi vedno veliko izbor raznih barv, firnežev, lakov, čopičev itd. po nizkih cenah.

Za vsa izvršena dela se daje jamstvo.

Fr. Stupica

Ljubljana

— Marije Terezije cesta št. 1 —

v Ančnikovi hiši poleg Figovca

priporoča

Portland- in Roman-cement, železniške šine, traverse, storje, dratence, kovane cevke, ključavnice in okove, štedilnike in peči, pumpe za vodo, pocinjene, svinčene in asfaltirane cevi, nagrobne križe, kotle za klajo, kuhinjsko opravo, mrežo in bodečo žico za ograjo, misarsko in ključavničarsko orodje.

Velika zaloga

slamareznic, čistilnic, gepeljnov, mlatilnic, plugov, bran in samokolnic.

Trgovina z
usnjem.

IVAN SEUNIG

Trgovina z
usnjem.

LJUBLJANA, Stari trg 7.

Priporoča svojo dobro urejeno zalogo **podplatov**, enojnih, dvojnih in trojnih švicarskih **vachè-hemlok** (na podplatih) **waldivia, Australia, Croupons** raznih mark, **Vachè-Croupons** pristnih švicarskih podplatov, notranjih podplatov, **teletine, kravine** in **likanega usnja** kakor tudi **čohovine** (Pittling) lastnega izdelka. — **Lakirano, sedlarsko, jermenarsko, knji-goveško, jelenovo** in **kozje usnje**. — **Čevljarske potrebščine, kopita** in **vsako-vrstno orodje**.

Vedno v zalogi: **Prava francoska teletina, Satine, Kid-usnje** in **irhovina** (Chevreaux), **ruska juhtovina, kože** in **golenice, ribji** in **goveji loj, ribja mast** in **degras za strojarje, laneno** in **rudninsko olje** ter **olje zoper prah**.

◊ ◊ ◊
Direktni uvoz.

◊ ◊ ◊
Kupuje in prodaja: **ježice, volno, ščetine, mezro** in **raovco**.

Vabilo

k

= rednemu občnemu zboru =

„Notranjske posojilnice“ v Postojni,

kateri bode

v nedeljo, dne 26. marca 1905, ob 2. uri popoldne
v društveni pisarni.

Dnevni red:

1. Nagovor ravnatelja.
2. Poročilo blagajnikovo.
3. Poročilo nadzorovalnega odbora.
4. Volitev ravnateljskega odbora in sicer: *a)* ravnatelja, *b)* blagajnika, *c)* kontrolorja in *d)* dveh namestnikov. *e)* Volitev 6 članov v nadzorovalni odbor.
5. Predlogi društvenikov.

K polnoštevilni vdeležbi vabi častite deležnike najuljudneje

Ravnateljstvo.

V Postojni, dne 5. marca 1905.

Izhaja dvakrat na mesec. Velja po pošti prejemana za celo leto 2 K, za pol leta 1 K. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — **Naznanila** se računajo za celo stran 25 K, za pol strani 15 K, za četrt strani 8 K, za osminko strani 4 K. **Mala oznanila** po 20 vin. od petit-vrste. Ako se inserati večkrat tiskajo, ceneje. — Uredništvo in upravnništvo se nahaja v **Postojni hišna št. 256**. — Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo, rokopisi ne vračajo.